

Wstęp

W dniach 23–25 września 2009 r. w Warszawie odbyło się spotkanie naukowe zorganizowane przez Komisję Historii Starożytnej afiliowaną przy Zarządzie Głównym Polskiego Towarzystwa Historycznego. Wzięli w nim udział przedstawiciele wszelkich możliwych działów *Altertumswissenschaft*, reprezentujący niemal wszystkie polskie ośrodki akademickie. W konferencji uczestniczyli Koleżanki i Koledzy z Krakowa, Wrocławia, Torunia, Poznania, Lublina, Katowic, Gdańska, Bydgoszczy, Rzeszowa, Białegostoku, Kielc, Szczecina, Olsztyna, Słupska, Zielonej Góry, a także Warszawy. Zjawili się zarówno *neoi*, jak i *mesoi*, a także *gerontes*, czy też może lepiej byłoby powiedzieć *presbygeneis*. Wielu uczonych wystąpiło z referatami. Inni – wśród nich: Benedetto Bravo, Wiesław Kaczanowicz, Włodzimierz Lengauer, Danuta Musiał, Siergiej Szarypkin, Ewa Wipszycka-Bravo – zaszczytili konferencję swoją obecnością i udziałem w dyskusji.

Tytuł konferencji (*Świat starożytny. Państwo i społeczeństwo*), a zatem i księgi wybrałem świadomie. Chodziło mi o to, aby w Warszawie mogli się spotkać uczeni zajmujący się Grecją, Rzymem i Wschodem, reprezentujący rozmaite specjalności w ramach *classical* oraz *oriental studies*.

Obrady toczyły się w specjalistycznych panelach (*Wschód starożytny, Rzym republikański i wczesnocesarSKI, Grecja archaiczna i klasyczna, Macedonia i świat hellenistyczny, Muzy i historia, Cesarstwo u schyłku starożytności – teoria i praktyka*). Efektem jest niniejsza publikacja. Stanowi ona obiektywny wkład w rozwój wiedzy o dziejach starożytnych oraz świadectwo indywidualnego rozwoju autorów. W tomie znajdzie Czytelnik wiele interesujących tekstów. Niestety nie obejmuje on wszystkich, które zostały zaprezentowane podczas konferencji. Trudności związane ze zdobyciem funduszy sprawiły, że publikacja odwlekła się w czasie. Część uczestników, ze zrozumiałych względów, skoro oczekiwanie się przedłużało, zdecydowała się na zamieszczenie swoich tekstów gdzie indziej. W efekcie niniejsza publikacja nie jest niestety dokładnym zapisem tego, co wypełniło przestrzeń „warszawskiej konferencji”.

Dla porządku – i nie tylko zresztą, albowiem zainteresowani czytelnicy mogą znaleźć wymienione niżej artykuły w innych publikacjach – chciałbym odnotować, że w spotkaniu poza autorami zamieszczonych tekstów uczestniczyli m.in. profesorowie – Adam Łukaszewicz (UW) (*Cudzoziemcy i krokodyle w Egipcie ptolemejskim*), Agnieszka Dziuba (KUL) (*Klodia Metelli w krzywym zwierciadle Cycerońskiej retoryki*), Maciej Kokoszko (UŁ) (*Rola ryb w diecie codziennej antyku i wczesnego Bizancjum w świetle wybranych źródeł literackich*), Jan Prostko-Prostyński (UAM) (*Cesarz rzymski w okresie późnoantycznym*), Norbert Rogosz (UŚ) (*Podłoże oraz charakterystyczne cechy kryzysu politycznego w Republice Rzymskiej w latach 54–52 p.n.e.*), Krzysztof Tomasz Witczak (UŁ) (*Etniczny charakter Epirotów i Macedończyków*) oraz (jeszcze wówczas) doktorzy – Henryk Kowalski (UMCS) (*Państwo i społeczeństwo a religia rzymska w okresie późnej republiki*), Piotr Berdowski (URz) (*Infirmitas mulierum – źródła prawnego i ekonomicznego upośledzenia kobiet w społeczeństwie rzymskim*), Jacek Sieradzan (UwB) (*Procesy z oskarżenia o przestępstwo przeciw religii w Grecji V i IV wieku p.n.e.*), Zbigniew Brzostowski (Akademia Pomorska w Słupsku) (*Koń jako wyznacznik statusu społecznego Greka w epoce klasycznej*), Anna Tatarkiewicz (UAM) (*Wpływ kultów orientalnych na kształtowanie przestrzeni Rzymu za panowania Flawiuszy*), Sebastian Ruciński (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego) (*Cura ludorum w czasach dynastii julijsko-klaudyjskiej*), Jacek Rzepka (UW) (*Zgromadzenie w Związku Achajskim – synodos, synkletos, koinon*), Adam Pałuchowski (UWr) (*Zabarwienie społeczne imion notabli kreteńskich w epoce wczesnego cesarstwa*), Daria Janiszewska (Uniwersytet Zielonogórski) (*Damnatio memoriae i renovatio memoriae w polityce cesarza Septymiusza Sewera*), Robert Suski (UwB) (*Mennictwo a cesarska propaganda w III w. na przykładzie emisji Iulianusa*), Rafał Kosiński (UwB) (*Państwo rzymskie wobec Samarytan u schyłku V wieku*), Kamilla Twardowska (Uniwersytet Jana Kochanowskiego) (*Opieka medyczna nad chorymi w V w. w Konstantynopolu*), a także magistrowie – Andrzej Kompa (UŁ) (*Tygiel starożytnych rytów we wczesnobizantyńskim Konstantynopolu*), Andrzej Hołasek (UŁ) (*Wizja Kościoła i wspólnoty chrześcijańskiej w Constitutiones Apostolorum*), Krzysztof Wiśniewski (UAM) (*Próba regulacji cen w Imperium Romanum na przykładzie Edictum Diocletiani De Pretiis Rerum Venalium*), Łukasz Różycki (UAM) (*Obraz państwa w „Strategikonie” cesarza Maurycjusza*), Juliusz Rogowski (UAM) (*Gracjan, viri litterati i zarządzanie późnym cesarstwem rzymskim*), Katarzyna Gibel-Buszevska (UŁ) (*Chleb w diecie codziennej mnichów syryjskich na podstawie „Historia Religiosa” Teodoreta z Cyru*).

Praca nad księgą nie była wcale łatwa. Autorzy otrzymali wprawdzie „instrukcję wydawniczą” (opracowaną przez Jacka Rzepkę), a jednak przyszło się nam zmierzyć ze skutkami rozmaitych indywidualnych wyborów i upodobań. W pewnych przypadkach, na życzenie Autorów, zgodziliśmy się na odstęstwa od przyjętych przez nas norm. Czasami niezbędne były decyzje bardzo radykalne. Cóż bowiem począć, by przywołać przypadek skrajny, gdy w jednym tekście ten sam autor antyczny cytowany jest na cztery różne sposoby?

Usiłowaliśmy nad tym zapanować, ale *nec Hercules contra plures*, zwłaszcza gdy sił i środków niedostatek, co oczywiście nas, czy ściślej rzecz biorąc mnie, do końca nie usprawiedliwia.

Na koniec pozostaje miły obowiązek złożenia podziękowań. Należą się one wielu osobom, które przyczyniły się do zorganizowania konferencji, a następnie publikacji tomu. Serdecznie dziękuję Aleksandrowi Wolickiemu, Jackowi Rzepce, Markowi Stępniewi, Elżbiecie Szabat, Maciejowi Daszucie. Chciałbym też podziękować studentkom i studentom, zwłaszcza Joannie Dzik, Izabeli Misiak i Tomaszowi Makólskiemu-Świerczowi, którzy pomagali w obsłudze konferencji.

Chciałbym ponadto podziękować Dyrekcji Instytutu Historycznego i osobiście prof. Marii Koczerskiej za uczestnictwo w inauguracji konferencji, zapewnienie sal na potrzeby obrad oraz dofinansowanie publikacji.

Nade wszystko pragnąłbym podziękować Prorektorowi Uniwersytetu Warszawskiego, prof. Włodzimierzowi Lengauerowi, bez którego niezwyklej życzliwości i czynnego wsparcia nie doszłoby ani do konferencji, ani do publikacji tomu. W jakimś sensie On właśnie jest patronem niniejszej książki, za co w imieniu swoim i autorów serdecznie w tym miejscu dziękuję.

Na koniec chciałbym podziękować i pogratulować Koleżankom i Kolegom za przyjęcie zaproszenia na konferencję, znakomite referaty, interesujące dyskusje i rozmowy, wreszcie za cierpliwość i współpracę w związku z przygotowaniem materiałów do druku.